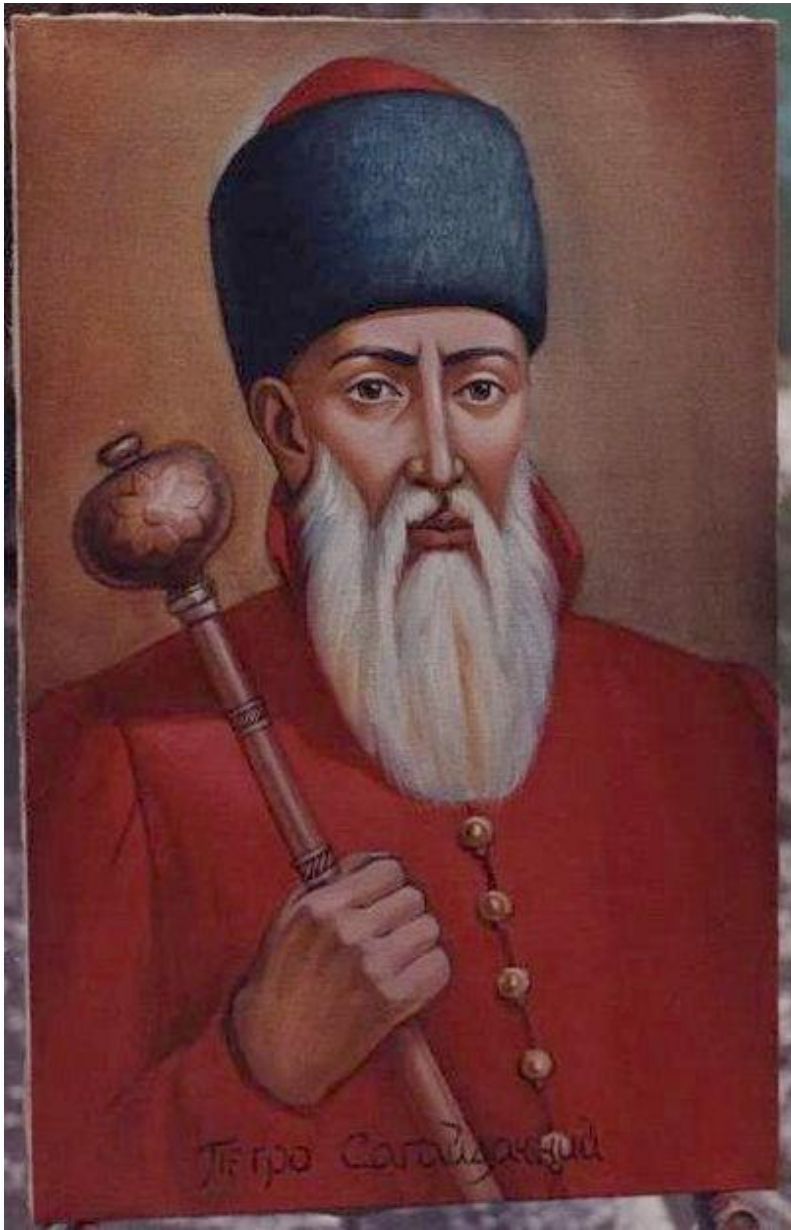
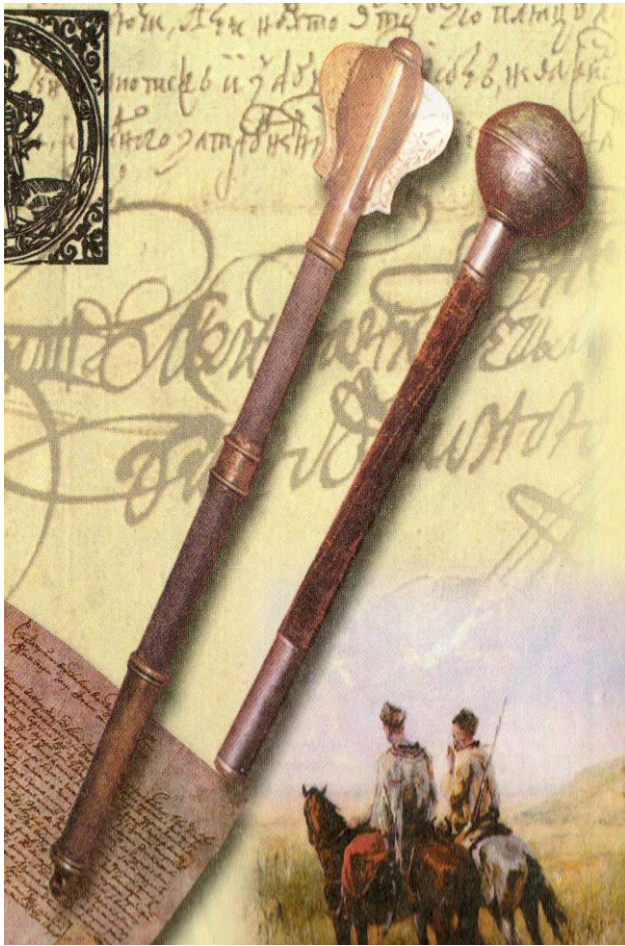

Петро Кононович Сагайдачний (Конашевич-Сагайдачний) народився поблизу Перемишля, у с. Кульчинці біля Самбора в 1570 р., в сім'ї православного шляхтича. Навчався в Острозькій школі, де пройшов повний курс, знав кілька мов, мав гострий розум. Духовна атмосфера, яка оточувала Конашевича під час навчання, сформувала його особистість. Любов до вітчизни, патріотизм, турбота про народ і його блага стали метою життя Конашевича-Сагайдачного. Він був одружений з Анастасією Повченською, мав сина Єлисея.

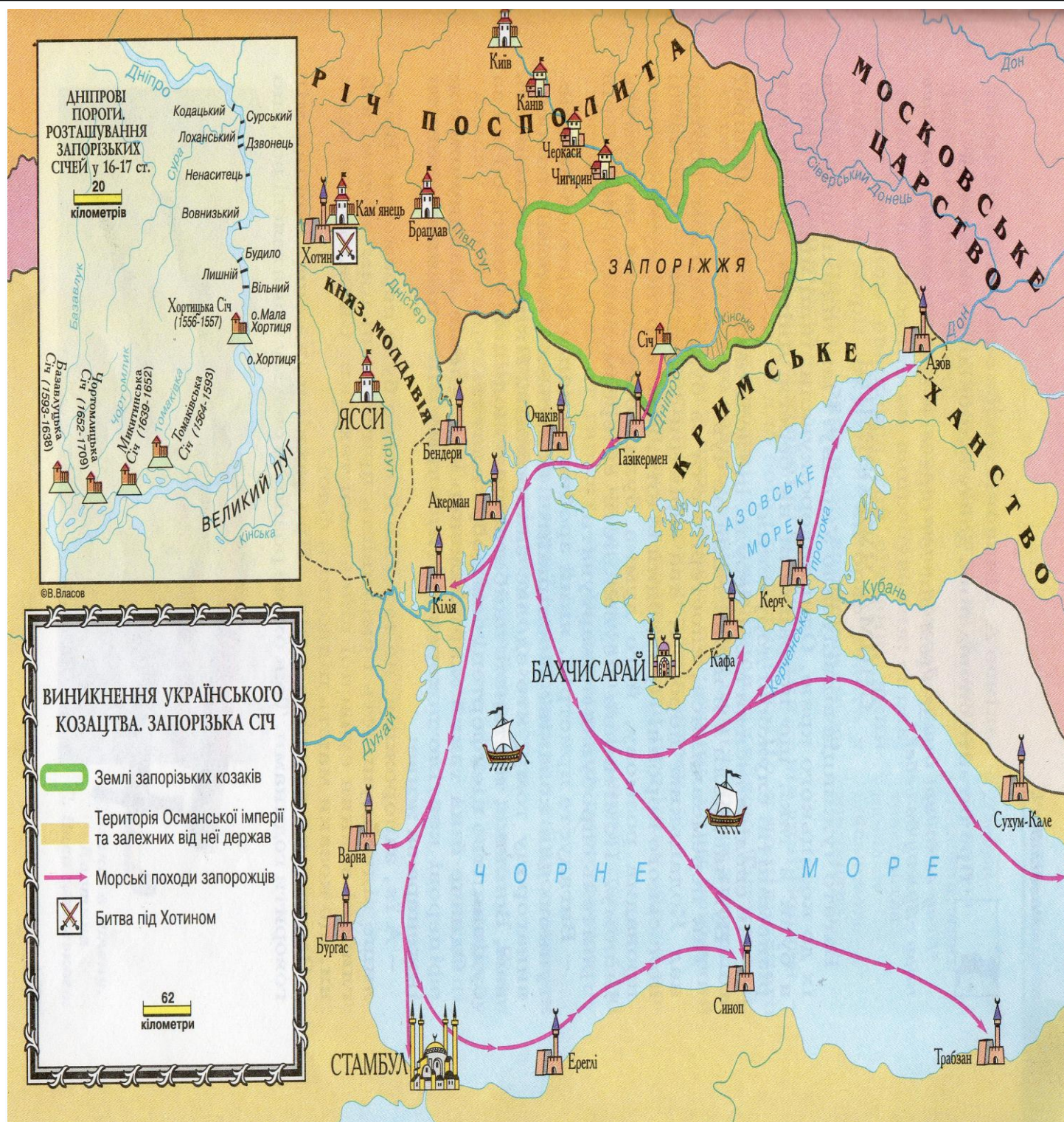
У 1614 році за бойові заслуги запорозьке товариство обрало Петра Конашевича-Сагайдачного гетьманом і вручило булаву – символ влади.

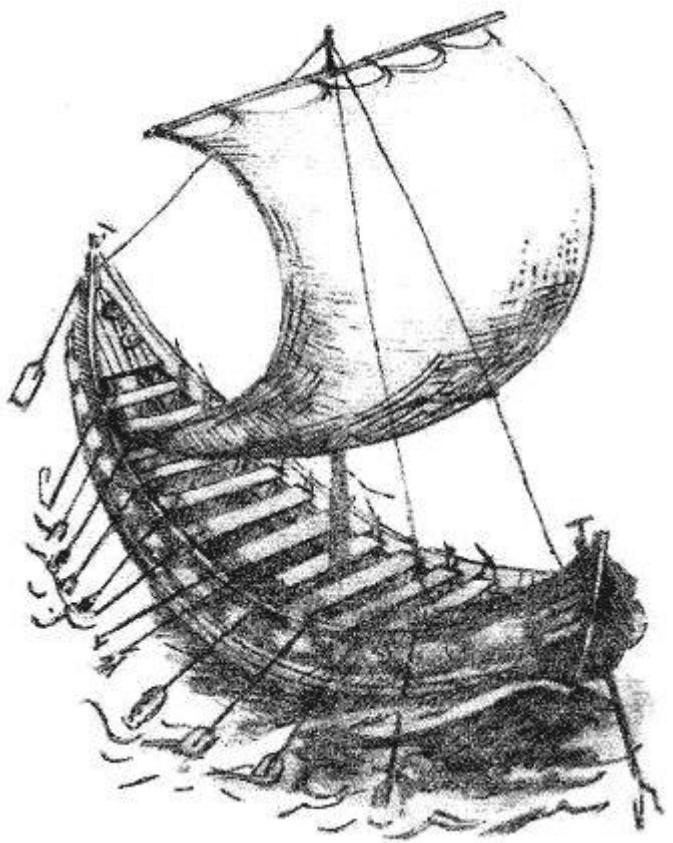
Конашевич – родове прізвище Петра, а Сагайдачний – прізвисько, дане козаками. Сагайдак – зброя воїна – лучника, який за хвилину випускав понад 10 стріл. Середня дальність польоту стріли становила від 200 до 500 кроків. Коли воїн стріляв з коня, то політ стріли збільшувався майже вдвічі. Ще з молодих років Петро бореться з бусурманами. Він бере участь у всіх морських походах під проводом Самійла Кішки, здобуває військовий досвід, набуває авторитету та слави серед козаків.

Морські походи запорожців під проводом П. Сагайдачного

У **1606** році запорожці здійснили славетний морський похід. Неподалік від міста **Варни** частина війська під проводом Конашевича атакувала 10 турецьких галер і захопила їх. Після того приступом узяли й саме місто, визволивши тисячі невільників. У **1608** році Сагайдачний з частиною війська Запорозького вийшов із Січі і підступив до міцного **Перекопу**. Виманивши хитрощами татарське військо у степ, розгромив його, а саме місто дуже поруйнував та спалив. На весні **1615** року Конашевич знов вирушає в морський похід уже на 80 чайках на сам **Царгород**. Вони спалили пристані – Мізовну та Архіюкі, які були передмістям столиці. Султан віддав наказ відправити проти ненависних козаків

цілий флот. Через кілька днів поблизу гирла Дунаю турецька ескадра наздогнала козацький флот. Але майже вся вона була розгромлена, і тільки невеликій кількості вдалося вирватися з оточення. Решту галер, які захопили козаки, пригнали до Очакова і на очах у турків спалили. Щоб помститися козакам і налякати польського короля, турецький султан у серпні 1615 року послав “татарського царя” з військом на Волинь і Поділля. Татари нещадно спустошили й розорили багато міст та селищ. На відміну від польського короля козаки зовсім не перелякались султана і не припинили боротьбу. На початку **1616** року 2000 запорожців під проводом Петра Конашевича-Сагайдачного вирушили Дніпром у море проти турецького флоту. Не зважаючи на перевагу ворога, запорожці вщент розбили турків і захопили 15 галер, близько 100 сандалів (невеликих човнів). Цього разу Сагайдачний наказав не знищувати, а прилучити галери до свого флоту.

Після завершення битви козаки напали на добре укріплену Кафу. За допомогою захоплених галер запорожці за кілька днів захопили місто, побили 14000 бусурманів і визволили велику кількість невільників, набрали всіляких скарбів та зброї.

Від Кафи, перепливши море, козаки відправились до **Синопу** і **Трапезонта**. Обидва міста взяли штурмом, захопили ще кілька турецьких суден і повернули додому. Сагайдачний повів корабель не повз Очаків, а через Азовське море.

Культурна спадщина

У 1614 році Сагайдачний прибув до Києва і разом з однодумцями придбав друкарню Балабанів, а вже в 1615 році надрукували першу книжку. На думку Сагайдачного, єдине, що могло запобігти знищенню української нації, - це розвиток її культури. З усім військом Запорізьким Сагайдачний вступив до Київського (Богоявленського) братства, що виступало проти колонізаторської політики шляхетської Польщі. І хоча

нова культурна інституція була створена без дозволу короля, братство не відважувалися заборонити чи скасувати, бо побоювалися козацтва. За активної участі Сагайдачний на Русі-Україні 1620 р., всупереч політиці польсько-шляхетського уряду і католицької та уніатської церков, було відновлено православну ієрархію, ліквідовану після Брестської церковної унії 1596 р.

Московський похід

У 1617 році польський королевич Владислав пішов війною на Москву і опинився в скрутному становищі. Сигізмунд III був змушений звернутися з проханням до Сагайдачного

збільшити військо запорожців і вести його на підмогу королевичу. Сагайдачний, маючи надію, що за таку послугу уряд залишить запорожцям усі права, зібрав двадцятитисячний загін козаків і вирушив у похід.

У середині червня Сагайдачний закінчив збирати 20-тисячне військо і розпочав похід. Протягом кількох тижнів українці захопили Путивль, Рильськ,

Курськ, Лівни, Єлець. Під останнім до Сагайдачного приєднався загін, посланий у травні під Калугу. Дорогою він захопив міста Лебедин, Скопин, Рязьськ. Водночас спроби Владислава (військо якого збільшилося до 25 тис.) захопити Можайськ не дали результатів. У головному наступі на Москву, який відбувся 11 жовтня 1618 року, запорожці участі не брали, бо стояли в запасі й мали завдання пізніше атакувати вулиці міста.

1 грудня 1618 року було підписано так зване Деулінське перемир'я. Владислав відмовився від своїх прав на московський престол. За цю відмову Польща отримала

білоруські й українські землі, які до того були під владою Москви — Смоленську, Чернігівську та Новгород-Сіверську, всього 29 міст. Участь Сагайдачного з козацьким військом у поході сприяла тому, що московський уряд погодився на деякі домагання поляків.

Повернувшись із походу на Москву, Сагайдачний відправив запорожців на Січ, городових козаків розпустив по домівках, а сам поїхав у Київ у релігійних та просвітницьких справах. Це було помилкою славного гетьмана. Королівські комісари під проводом коронного гетьмана Жолкевського скористалися тим, що Конашевич опинився без війська, і примусили його підписати угоду про те, щоб козаків залишалося всього 3000, а інші повинні були повернутися у підданство до панів.

Підписання угоди без волі військової ради обурило козаків. Крім того, Сагайдачному ставили у провину надмірну суворість щодо дисципліни козаків та їх свавільств. Після численних дорікань Військо Запорозьке скинуло Сагайдачного з гетьманства і новим гетьманом обрало Бородавку.

У 1621 році він, прийнявши булаву, знову стає гетьманом Війська Запорозького.

Хотинська битва

Козаки на чолі з Сагайдачним взяли участь у війні Речі Посполитої проти Османської імперії. В обмін Сагайдачний вимагав, щоб польський уряд офіційно визнав владу козацького гетьмана в Україні, скасував усі утиски козаччини. Упевнений у поступках польського уряду, Сагайдачний, не гаючи часу, почав гуртувати військо, куди входили не тільки козаки, зібралося понад 40000 озброєних людей. Сагайдачний з військом рушив за Дністер на допомогу польському війську, яке було оточено турками під Хотином. Турецький султан, знаючи войовничий хист козаків, сприймав їх як серйозного ворога. Тому він кинув велику частину війська на знищення в першу чергу козаків, а вже потім хотів узятися за поляків. 8 вересня 1621 року, наблизившись до козацького табору, турецько – татарське військо завзято кинулося в атаку. Підпустивши ворога, козаки відкрили такий шалений та влучний вогонь, що бусурмани у перші ж хвилини бою втратили понад 3000 людей і почали відступати. Козаки не тільки відбили атаку бусурманів, а й перейшли у впевнений наступ. Успіх битви під Хотином цілком забезпечили козаки. Ця перемога врятувала Польщу від ганьби з боку турків. У цій війні проти турків Сагайдачний, який особисто водив козаків у бої, був поранений у руку. Хоч турецькі сили значно послабшали, та султан все ще сподівався на перемогу. Тому війна не припинялась. Польські шляхтичі без сорому почали покидати військо. Уся відповідальність за результат війни лягла на плечі Війська Запорозького. Сагайдачний зумів утримати козаків у покорі, і вони продовжували рішуче битися. Унаслідок бойових дій, що тривали понад місяць, турки втратили близько 80000 воїнів. Султан зрозумів, що нічого не вдіє з козаками і продовжувати війну безглуздо, тому був змушений піти на укладення мирного договору з Польщею, що й було зроблено 9 жовтня 1621 року.

Київський Братський монастир

10 квітня 1622 року Петро Конашевич – Сагайдачний помер. Поховали його “з великим плачем Запорозького Війська і всіх людей православних” на території братського монастиря на Подолі у Києві.

Вшанування пам'яті

Пам'ятник П. Сагайдачному на
Контрактовій площі у Києві

10-ти гривенна пам'ятна монета
2000 року присвячена Петру
Сагайдачному

Зображення Петра Сагайдачного
на поштовій марці

Фрегат «Гетьман
Сагайдачний»
1994 рік.

